WYNIA'S WEEK

Onafhankelijke toezichthouder maakt advocatuur transparanter

Posted on 28 januari 2025 by Bart Collard

De advocatuur wordt hervormd. Een belangrijke aanleiding daartoe was het fungeren van Youssef Taghi als informatiekoerier voor zijn neef Ridouan Taghi, waarbij Youssef gebruik maakte van zijn positie als advocaat.

Advocaten hebben behoorlijk wat speelruimte in en buiten de rechtszaal en maken daar veelal gebruik van. Soms is dat zeer wenselijk, op andere momenten ontstaat het idee dat sprake is van machtsmisbruik.

Daarnaast rijst de vraag in hoeverre lokale dekens – de huidige toezichthouders – eigen belangen kunnen hebben bij het behandelen van klachten over advocaten. Een significante ontwikkeling in de hervormingen is dat er een landelijke toezichthouder komt, die aan toezicht in de brede zin zal gaan doen. Ook tuchtrechtelijke klachtenprocedures zullen door deze onafhankelijke toezichthouder (OTA) worden uitgevoerd.

De advocatuur denkt er anders over

De algemeen deken van de algemene raad van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) denkt daar anders over en schreef in februari 2023 aan minister Franc Weerwind van Rechtsbescherming: 'Er bestaat binnen de balie consensus over de wenselijkheid van versterking van het toezicht op de advocatuur. Ook de wenselijkheid van de komst van één landelijke toezichtautoriteit advocatuur (hierna ook: LTA) wordt breed onderschreven.'

Deze deken bepleitte wel dat de landelijke toezichthouder zou bestaan uit advocaten én niet-advocaten, maar dat de niet-advocaten altijd in de minderheid zouden moeten zijn. Ook werd ervoor gepleit dat de landelijke toezichthouder 'binnen de publiekrechtelijke beroepsorganisatie NOvA wordt georganiseerd'. Wel werd het wenselijk geacht 'om de LTA feitelijk buiten het bureau van de NOvA te huisvesten'.

De brief benoemt ook verdeeldheid binnen de balie. Een aantal dekens zou voorstander zijn van het onderbrengen van de klachtbehandeling bij de landelijke toezichthouder. De Algemene Raad (AR) is daar echter tegen: 'De AR adviseert de minister dat ook de klachtbehandeling vooralsnog bij de lokale deken moet blijven.'

Dat punt wordt niet gedetailleerd beargumenteerd, maar een noemenswaardig punt is 'het gevaar van overheidsinmenging dat de zbo-figuur [zbo: zelfstandig bestuursorgaan] in zich bergt. Toepassing van de gehele Kaderwet – en de daarin opgenomen sturings- en toezichtinstrumenten van de minister – is het uitgangspunt bij een zbo. Uitzonderingen zijn in theorie mogelijk maar leiden tot een denaturering van de door de Kaderwet bestreken figuur van het zbo.' Het voelt als een gekunsteld argument, maar minister Weerwind ging erin mee.

Motie Ellian: laat toezichthouder ook over klachtenonderzoek gaan

In juni 2024 diende VVD-Kamerlid Ulysse Ellian een motie in – die breed werd aangenomen – waarin de regering werd verzocht 'om bij de versterking en hervorming van het toezicht op de advocatuur zowel het toezicht als klachtenonderzoek, als onderdeel van het tuchtrechtelijk toezicht op naleving van de kernwaarden, onder te brengen bij de Onafhankelijke Toezichthouder

Advocatuur' (OTA). De toenmalige regering, met minister Weerwind als portefeuillehouder, was namelijk voornemens om het klachtenonderzoek niet door de OTA te laten verrichten, maar door de lokale dekens.

De Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) was nog steeds tegen die verandering. 'Volgens de raad heeft die fundamentele implicaties voor het reeds lang bestaande stelsel van de Nederlandse advocatuur, omdat er daarmee een eind komt aan de "historische en waardevolle" rol van de deken', zo is te lezen in *Het Advocatenblad*.

Spartelingen

Op de website van de NOvA werd geschreven: 'Met het onderbrengen, naast het toezicht ook van de klachtbehandeling bij de landelijke OTA, zou de historische en breed door interne en externe stakeholders als waardevol geziene rol van de lokale deken in dit stelsel eindigen, net als de institutionele dynamiek die met deze rol gepaard gaat.'

Dat is echter geen argument om de status quo te handhaven. Dat iets wordt gewaardeerd door stakeholders betekent niet dat het intrinsieke waarde heeft, niet verbeterd kan worden, of niet verkeerd – of zelfs niet-integer – kan zijn. Zo bezien lijken het spartelingen van een organisatie die vreest enige macht te verliezen.

In gesprek

Het Dekenberaad, een orgaan waarbinnen de lokale dekens zijn vertegenwoordigd, was overigens minder kritisch; sterker nog, het steunde de wijzigingen omdat dit het toezicht ten goede zou komen.

In september 2024 schreef de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, Teun Struycken, aan de Tweede Kamer dat de motie van Ellian tot vertraging in de uitvoering van de hervorming van de advocatuur zou leiden. Struycken zou met allerlei betrokkenen in gesprek gaan over de mogelijkheden rondom de uitvoering van de motie-Ellian.

De meeste advocaten die ik heb mogen ontmoeten, zijn hardwerkende nette mensen, die op integere wijze hun werk doen. Gezien de aard van hun werk verdienen zij een goede bescherming. Advocaten schuren namelijk tegen de

onderwereld aan. Ook niet-strafrechtadvocaten kunnen door de aard van hun beroep en gezien de belangen die hun cliënten hebben bij een bepaalde afloop van een zaak, niet-integere voorstellen krijgen. De samenleving, en individuele belanghebbenden in rechtszaken meer specifiek, verdient een situatie waarin daarmee gepaard gaande risico's zoveel mogelijk worden beperkt en overtredingen transparant en integer worden afgehandeld.

Dat een deel van de onafhankelijke toezichthouders (OTA) uit niet-advocaten bestaat lijkt daarom een minimale eis te zijn. Zij brengen een frisse, kritische blik mee en zitten niet vastgeroest in al decennialang bestaande beroepsnormen. De slager die zijn eigen vlees keurt, is natuurlijk geen wenselijke situatie.

Advocatuur wordt transparanter

Dit vraagstuk speelt vooralsnog niet, maar je kunt je afvragen of de onafhankelijke toezichthouder wel onderdeel moet zijn van de Nederlandse Orde van Advocaten (NovA), zelfs als er allerlei fysieke scheidingen met andere NOvA-afdelingen worden aangebracht. Als er in zijn geheel geen inmenging met het werk van de toezichthouder zou gaan plaatsvinden, waarom kan deze dan niet een volledig zelfstandige organisatie vormen?

Doordat de onafhankelijk toezichthouder de behandeling van klachten als belangrijke taak krijgt, kan worden gewerkt aan een meer transparante, meer eenduidige balie. De combinatie van zulke transparantie en eenduidigheid komt ook de integriteit ten goede.

*Van **Bart Collard** verscheen in 2023 'Het recht op misinformatie'. Het boek is overal te koop en te bestellen, ook in de winkel van Wynia's Week. Kijk **HIER**.*

***Wynia's Week** verschijnt drie keer per week, **156 keer per jaar**, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee, **ook in het nieuwe jaar 2025**? Kijk **HIER**. Hartelijk dank!*